

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Letošnja oddaja trt iz državnih trtnic.

Že od leta 1886, torej že 22 let, se oddajajo iz državnih trtnic na Kranjskem trte in je v tem času država razdelila nad 12 milijonov ameriških trt deloma brezplačno, deloma proti jako nizki ceni tako, da se lahko računa, da je v tem času država kranjskim vinogradnikom samo tem potom podarila okoli pol milijona kron in je gotovo s tem najbolj znatno pripomogla do tega, da so se iz novega zasadili po trtni uši opustošeni vinogradi.

Od prvega početka in vsako leto pred in pri oddaji trt se od strani državnih uradov poudarja, da država ne oddaja trte le v ta namen, da bi se z njimi zasadili vsi pusti vinogradi na Kranjskem, ampak da je v prvi vrsti namen države ta, da se pripomore vinogradnikom do prave vrste (sorte) ameriških podlog, da se torej oddajajo trte nekako le za seme in da je torej dolžnost vsacega vinogradnika, ki je enkrat iz državnih trtnic trte dobil, da jih doma naprej pomnožuje in si za nasad svojih vinogradov sam doma potrebne trte pridela. To je tudi prav lahko. Mesto da bi vse v vinograd posajene trte ocepil, pusti jih vinogradnik nekaj necepljenih rasti in od teh maternih trt napravlja vsako leto ključce, te vloži v zemljo, da se ukorenijo in ima vsako leto potrebne sajenke (bilfe) doma, ga skoraj nič ne stanejo in so boljše kot tuje trte, ker so doma vzgojene in na domačo zemljo navajene.

Kadar je pa vinogradnik vse vinograde z domačimi trtami zasadil in nobenih ameriških trt več ne potrebuje, pocepi tudi te matrne trte in jih pogruba, tako da mu v vinogradu niso na potu. V to je podpisani pri predavanjih, pri potovanju itd. že neštivilnokrat vinogradnike nagovarjal, ali kaj pomaga, ko pri nas ves pouk in vse prigovarjanje nič ne izda. Da, znani so mi celo slučajji, da si vinogradniki še toliko truda ne vzamejo, da bi po vinogradu pobrali rezino (ali rezje) ameriških trt, kadar spomladi trte obrezujejo in napravili iz nje ključce, češ, vsaj dobim trte zastonj ali za par grošev v državni trtnici. Če pa potem trte ne dobi, misli, da se mu je zgodila velika krivica. Tak vinogradnik tudi rajše kupi najslabše smeti v Novem mestu in drugod na trgu za drag denar, kakor da bi si potrebne trte sam doma vzgojil; posledice tega seveda potem sam najbolj občuti. Take slabe trte par let v vinogradu hirajo in potem jih mora ven vreči in druge zasaditi. To so gotovo nezdrave razmere in je treba tako brezbriznost najostreje grajati! Zadnja leta je država, ki je že tako ogromne svote za trte žrtvovala, omejila oddajo trt v toliko, da sedaj nobenih trt več ne kupuje na tujem, ampak da razdeli samo one trte, ki jih pridela v državnih trtnicah na Kranjskem. Letošnji pridelek v državnih trtnicah bo v najugodnejšem slučaju znašal kakih 210 do

220 tisoč ukorenjenih trt (bilf) in 760 do 780 tisoč ključev, poleg tega je država na predlog podpisanega kupila na Kranjskem okoli 100.000 ključev po 12 K. Bilfe se bodo vse razdelile med vinogradnike, ključci le deloma, ker jih je treba zopet nekaj (vsaj 700 tisoč) vložiti v zemljo, da se v prihodnjem letu dobe potrebne sajenke (bilfe). Okoli 210 tisoč bilf se ima torej razdeliti, vse pravočasno vložene prošnje od strani vinogradnikov se glase pa na 600 tisoč bilf in poleg tega še na 210 tisoč ključev. Iz tega sledi, da sajenk (bilf) ne more noben vinogradnik dobiti več kakor 100 do 200, ključev dobi sicer lahko več, ampak tudi ne toliko, kolikor bi si vsak želel. Z velikimi stroški rigolani vinogradi bodo torej ostali po večini nezasajeni in ker je veliko slabše še v drugem letu trte saditi, utrpijo s tem vinogradniki — seveda po lastni krivdi — veliko škodo.

Tooliko vinogradnikom v vednost in v poučilo. Upam, da bode letošnji nedostatek trt naše gospodarje vendar enkrat spametoval, da bodo od sedaj naprej tudi sami nekaj trt pridelovali in da se ne bodo vedno in vedno zanašali le na tujo pomoč. — Zakaj je pa na Štajerskem drugače! Štajerci delajo s svojimi doma pridelanimi trtami lepe kupčije. Podpisani je letos sam naročil in plačal na Štajerskem po 40 K tisoč sajenk riparije, sedaj se jih pa sploh nikjer več ne dobi, ker so vse zaloge razprodane.

Bohuslav Skalicky,

c. kr. vinarški nadzornik za Kranjsko.

Kako se prideluje lahko prav zgodnji krompir.

Pridelovanje zgodnjega krompirja ima velik gospodarski pomen. Tudi pri nas na Dolenjskem bi se lahko veliko zgodnejše prvi krompir na trg prineslo, kakor se ga donša, ako bi se ga v ta namen na posebni način pridelovalo. Ta način hočemo danes popisati. To storimo z željo, da bi se ga poprijeli naši kmetovalci, osobito v bližini mest. Prva stvar, katera je potrebna v namen pridelovanja zgodnjega krompirja, je pač prava zgodnja sorta istega. Take pri nas po Dolenjskem že dlje časa poznate starejše sorte so: zgodnji rožnik in kifličar. Druge, še zgodnejše sorte, katere pa pri nas še nič kaj razširjene niso, bi bile: Mauthnerjev najzgodnejši obistnik lepo rumenega mesa, Mauthnerjev rumeno-mesnati ananas, margolaine ali takozvani pet tedenski krompir itd. Kdor bi si hotel zgodnjih in pripoznato dobrih sort krompirja nabaviti, obrne naj se skratka na deželno kmetijsko šolo na Grmu. Tam se prideluje take vrste krompirja leto za letom v večji množini, pa nihče domačinov se za nje ne oglasi. Zato si želimo, da bi temu že skoraj drugače postalo.

Ako se ima zgodnja sorta, potem gre pa z njo v namen dosege kolikor mogoče zgodnjega pridelka glede pridelovanja iste nekoliko drugače postopati, kakor se to

z navadnim krompirjem pri nas na njivah dela. Postopati je treba namreč tako, kakor to kmetovalci okolo Berolina na Nemškem delajo. Tam prinesejo začetkom mesca marca semenski krompir zgodnih sort v sobe, kjer ga v kakem kotu, posebno pa pod posteljami, v vlažen pesek zasujejo. Do konca marca, pričetka aprila tako v pesek vloženi krompir izkali in prenesejo ga na prostor, kamor ga mislijo posaditi. To prenašanje se mora pa seveda pozorno vršiti, da se krompirjevi pognanki ne odvalijo ali ne polomijo. Posajajo pa tako skaljeni krompir, dasi po navadnem načinu, razume se samo o sebi, da z največjo pozornostjo v prav dobro pripravljeno zemljo, in v kar le mogoče preksolnčni ter zavetni legi. Obdelujejo ga tudi popolnoma navadno. Ako se primeri, da slana vršičke takega krompirja posmodi, to nič ne stori, ker zrastejo hitro drugi. Kar pa v varstvo pognankov takega krompirja vendar storé, je to, da jih obdajo v pričetku s slamnatim gnojem. Pri nas po Dolenjskem nahajajo se ob Krki in ob potokih marsikje take lege, katere bi se z največjo koristjo za tako pridelovanje zgodnjega krompirja izkoristile, kakoršno smo tu popisali, le lotiti se je treba stvari. —1—

Dva važna pogoja za vspešno mlekarstvo po naših mlekarinah.

Mlekarstvo se je začelo razvijati po malem tudi po Dolenjskem. Nastalo je že par mlekarin, ki delajo za sedaj še v skromnem obsegu, ki pa obetajo lepo bodočnost, ako se bodo svoje naloge prav poprijele in ako bodo tudi združniki kot oddajalci mleka storili svojo dolžnost.

Vsak pričetek je težak in tako se kažejo tudi pri naših novih mlekarinah težkoče in sicer pred vsem glede dobave popolnoma snažnega in zdravega mleka. Dve napaki sta, ki lahko v tem pogledu mnogo škodujeta po mlekarinah in kateri je treba korenito odpraviti, ako naj vspevajo mlekarne po Dolenjskem. Te dve napaki se tičeta naših gospodinj, katerim so te vrstice tudi pred vsem namenjene.

Prva napaka je ta, da manjka v marsikateri hiši in marsikateri gospodnji potrebne snažnosti. Nič pa slabšega za mleko kakor je nesnaga. Če se mleko porabi, se tega tolikanj ne čuti. Vse drugače pa je, če se mleko naprej pošilja in če kaj časa stoji. V takem slučaju se premalo snažno mleko rado pokvari. Eno samo slabo mleko lahko pokvari vse drugo. Zato je pa pri pošiljanju mleka v mlekarne strogo paziti na to, da smo z mlekom snažni do skrajnosti. Snažna mora biti molža, snažna mlečna posoda in snažen tudi prostor, kjer postavljamo mleko. Kdor se temu ne more privaditi, naj ne spada med združnike, ker škoduje s svojim slabim mlekom vsem, ki zalagajo mlekarino.

Drugič je pa potreba, da smo pri vsem ravnanju z mlekom do skrajnosti pošteni in vestni. Gospodinja, ki ne more z mlekom pošteno ravnati, naj ga rabi za se. Poštenje zahteva, da dajemo mleko v nepokvarjenem stanju v mlekarino, tako, kakor smo ga dobili iz vimena. Gospodinja, ki slepari na ta način, da priliva mleku vode, da meša posneto mleko s polnim mlekom ali pa mu primeša pogretega mleka, taka gospodinja naj se odstrani od skupnega oddajanja in naj se tudi drugače kaznuje za svoje nepošteno ravnanje. Take brezvestne gospodinjne škodujejo mlekarini in jo pripravljajo ob dobro ime. Žalibog, da so nekatere naše gospodinjne ravno v tem

oziru tako nespametne, da si štejejo za posebno dobro lastnost, ako morejo na en ali drug način ukaniti svojega bližnjega. Tako nepošteno ravnanje z mlekom mora izginiti, ako naj postanemo sposobni za mlekarne zadruge.

Kakor je treba pri združnem mlekarjenju poštenih rok, tako je treba slednjič pa tudi na to gledati, da se različnega mleka poljubno ne meša, zlasti v tem slučaju ne, ako oddajamo mleko samo po enkrat na dan v mlekarino. Jutranje mleko naj se spravlja v posebne posode, opoldansko in večerno pa zopet posebej. Sploh naj velja načelo, da ne smemo mešati starejšega mleka z novo namolzlim. Le mleko dveh zaporednih molž se lahko meša, jutranjega mleka pa ni mešati z večernim, ampak ga je najbolje posebej oddajati. Pri nas se pa rado zgodi, da se meša vse vprek. Že pri snažnem ravnanju in pravilnem hlajenju se mleko v takih slučajih rajše kvari, če je kaj časa na poti, nikar pa pri tem ravnanju, kakoršnemu smo mi vajeni po deželi. — Pazimo toraj na vse to in skrbimo, da s poštenim in dobrim ravnanjem pospešujemo napredek naših mlekarin, saj so mlekarne poklicane, da delajo nam na dobro. Ako bodemo snažni in pošteni z mlekom, potem bodo prenehale vse tožbe, ki se tu pa tam slišijo o naših mlekarinah. —r—

Konjka (tramvaj) Bistrica-Pučava-Mokronog.

Po toči zvoniti je prekasno. Tako bi bilo tudi brez koristi, vponašati malomarnost vsem onim faktorjem, ki so pri trasiranju železnice Trebnje-Šent-Janž pustili lepi in napredni dolenjski trg Mokronog dobre tri kilometre na strani. Zdaj se to ne da več popraviti, pač pa je treba škodo, ki jo bode vsled tega trpel trg, vsaj deloma zmanjšati. A to bi se dalo doseči s konjko od železniške postaje Bistrica-Pučava do Mokronoga.

Mokronog, ki šteje nekaj čez 800 prebivalcev, a z bližnjo okolico gotovo čez tisoč, je središče obsežne sodnije (do 15.000 duš) in davkarije, ima notarja in zdravnika, ter dobi sčasoma gotovo tudi lekarno. Tržani so prav podjetni in napredni gospodarji. Poleg poljedelstva in razvite živinoreje se bavijo tudi z obrtnijo, posebno s kožarstvom. V novjšem času se je odprla parna žaga in mlin, in kar je gotovo napredno tudi parna kopelj. A ker je premog v bližini, je nada, da se razvije obrtnija sčasoma še bolj. Mokronog ima štiri velike letne sejme in vsak četrtek tržni dan. Poleg dobre ljudske šole bo treba sčasoma poskrbeti tudi za meščansko šolo, ki je za ves ta obsežni kraj prava potreba. Mokronog bi mogel biti tudi prijazno letovišče za tujce, ker ima že zdaj dobro urejene gostilne, a vrh tega lepo okolico. Z žalostne gore je krasen razgled po celi prijazni okolici. Razgled sega do Kuma, do štajerskih gor pri Zidanem mostu in do Zaplaza. Po krasni cesti, skoraj vse po šumi se pride v dobri uri mimo cerkve sv. Petra in zapuščene starodavne kapelice, kjer je po legendi propovedal sam sv. Metod, na Trebelno, kjer se nudi z brda sv. Rozalije še večji razgled posebno proti jugu in iztoku vse do Gorjancev in hrvaških gor. A nič manj prijazni morejo biti izleti v Šent Rupert, na Mirno, v Tržišče, Šmarjeto itd. Izletnikov bo prihajalo semkaj gotovo veliko, čim se odpre nova železnica Trebnje-Šent-Janž, a ko bi se izvela še proga Sevnica-Trebnje-Videm-Štanjel, potem pa še posebno veliko. Takrat se bo povečal tudi promet, ter bi konjka bila prava potreba. Ker se ravno zdaj popravlja cesta od Mokronoga k železniški postaji, naj bi se pri tem mislilo, da se cesta dovoljno razširi za navadni promet a tudi za konjko. Pa konjka na deželi! Da, tako je v našem naprednem času treba popravljati napake onih, ki so imeli skrbeti o pravem času za povoljne prometne zveze. Tako konjko za osebni promet in za tovore si je uredila nedavno Velika Gorica in ž njo tovarna v Čičah kraj Zagreba. Tudi Velika Gorica je oddaljena od proge južne železnice tri kilometre. Ker se je pa v novjšem času promet jako povečal, so si uredili podjetni prebivalci konjko na akcije, ki dobro nosijo. Velika Gorica je vas, ki šteje okoli 800 prebivalcev. Če bi se kdo od Mokronožanov za stvar zanimal, more dobiti pojasnila pri turopoljski občini (Velika Gorica).

Politični pregled.

Pri volitvah v kmečkih občinah, ki so se vršile 21. februarja v kranjski deželni zbor prodrli so vsi oficialni kandidatje S. L. S. z ogromno večino 14.202 glasovi, in sicer naslednje: V sodnih okrajih Ljubljana-Vrhnika gg. dr. Ivan Šusteršič z 2399 in Fran Povše z 2486 glasovi; v sodnih okrajih Kamnik-Brdo g. dr. Janez Krek z 1710 glasovi; v sodnih okrajih Tržič-Škofja loka gg. Franc Demšar z 1835 in Janko Zabret z 1809 glasovi; v sodnih okrajih Radovljica-Kranjska gora g. Josip Pogachnik z 1032 glasovi; v sodnih okrajih Postojna-Logatec-Senožeče-II. Bistrica-Cirknica gg. dr. Ignacij Žitnik z 2267 in Franc Drobnič z 2209 glasovi; v sodnih okrajih Vipava-Idrija g. Ivan Lavrenčič z 1061 glasovi; v sodnih okrajih Novomesto-Kostanjevica-Krško g. Josip Dular z 1510 glasovi; v sodnih okrajih Trebnje-Zatičina-Žužemberk Mokronog-Litija-Radeče gg. Franc Košak z 3132, dr. Evgen Lampe z 3070 in Josip Mandelj z 3008 glasovi; v sodnih okrajih Kočevje-Ribnica-Vel. Lašče gg. Franc Jaklič z 1489 in Franc Bartol z 1414 glasovi; v sodnem okraju Črnomelj-Metlika g. Franc Šuklje z 924 glasovi. Dne 28. febr. vršile pa so se volitve v mestih in trgih in so prodrli vsi kandidatje narodno-napredne stranke, in sicer: Vrhnika-Postojna-Lož g. Lenarčič z 194 glasovi; Kranj-Škofja loka g. Pirc z 172 glasovi; Radovljica-Tržič-Kamnik g. dr. Janko Vilfan z 202 glasovoma; v Idriji dobila sta g. dekan Arko 120 in g. Engelbert Gangl 121 glasov, vsled česar pride v tem kraju do ožje volitve; Novomesto - Kostanjevica - Krško - Višnjagora - Metlika - Črnomelj g. Plantan z 340 glasovi; Kočevje-Ribnica g. dr. Eger z 149 glasovi; Ljubljana gg. dr. Tavčar z 1468 in dr. Triller z 1395 glasovi.

V avstrijski delegaciji sprejel se je mej drugim tudi predlog Dobernigov, naj vojna uprava naroča tudi za leto 1910 svoje potreščine pri obrtništvu, in to v večji meri kot dosedaj. Sprejel se je tudi proračun skupnega finančnega ministrstva in najvišjega sodnega dvora.

Mej tem, ko smo imeli mi dokaj mirne volitve, je na sosednem Hrvatskem vrelo, da je joj. Zapirali so kandidatke takozvane seljačke (kmečke) stranke, tekla je v nekaterih krajih kri, zaprli več meščanov, ki so bili podpisani na volivnem oklicu, in postavljali razne zapreke volivcem raznih, vladi neprijaznih strank, vključno temu opozicija zmaga gotovo in baron Rauchu, kateri, kakor poročajo razni listi, se že pripravlja, da odkuri, je odzvonilo.

Na Ruskem so prišli na sled veliki zaroti, ki je bila naperjena proti osmim visokim dostojanstvenikom. Po dveh zarotnikih, ki sta izdala zaroto, izvedela je policija vse načrte teroristov. Zasledujejo še 50 članov te zarote. Vojno sodišče pa je obsodilo deset teroristov, ki so nameravali velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča usmrtiti, na smrt.

Francozom v Maroku se ne godi ravno predobro. Dne 16. in 17. febr. bili so pri Mediuni in Bel Rešidu od Maročanov pošteno tepeni. S hrabrim bajonetnim napadom prodrli so vojaki maroške čete, ki so jih obkolile, in se tako rešili gotove smrti. Z velikim naporom rešili so svoje mrtvece in ranjence.

Kakor vse kaže, na Portugalskem še ne pridejo kmalu do miru. Položaj je skrajno kritičen. Pripravlja se reakcionarna vstaja, da se kralja prisili k diktaturi proti republikanom. Resni možje so prepričani, da vsak čas izbruhne revolucija. Državni svet je razveljavil vse protiustavne naredbes in razpustil zbornico ter določil volitve za 5. marca.

LISTEK.

Zgradba nove župne cerkve v Prečni.

V.

Vstavijo se vozniki, apna zmanjka, ravno prav, trudni so gasilci, žejni lačni tudi, treba da se oddahnejo in okrepejajo. Stopijo se v vrsto, skrbna kuharica in postrežljive dekletke nesejo kruha, pa tudi nekaj vina. Vsak dobi kos kruha in kozarec vina ali dva. Po mučnem delu gre res skoraj vsaka jed v slast pa tudi telo krepi. Kmet in delavec je sicer res vedni trpin, pa jedno srečo vendar ima: v naravi božji v svežem zraku, pod milim nebom dela in živi. Sika čisti zrak, bistro pije vodo, požirek vina tudi kedaj, mirno mu mine dan, prekratek mu je vsak, še krajša mu je tiha noč. Nedolžno bije mu srce, strasti njegovih ne pozna, še manj velikomestnih spridenih razvad, pri trudih in težavah krepi ga mirna vest, pa vera živa v Boga.

Pri apnenici.

Prvi voznik mi pove, da je pri apnenici nered; pred cerkvene voznike drugi silijo, apneničarju prinesejo pijače, pa nas odrivajo. Pridite pogledati! Take razvade pri apnenici so mi dobro znane, zato se precej napotim. Seveda apneničar in njegovi delalci so po navadi žejni, saj tudi ni čuda, siromaki morajo v razbeljeni apnenici delati, apno prijemati z rokami, kakor v krušni peči so: povsod jih peče, v noge, v roke še bolj, obraz imajo kot kuhan rak, grlo suho kot staro usnje, ves život je presušen. Ni čuda, da se ozirajo kedo in kedaj jim ponudi hladen požirek dobre vinske kaplje. Hvaležni so mu zato, naprej ga spuste, nalože mu najlepšega apna v kosih, pa dobro mero tudi mu dajo, drugi pa morajo čakati na strani, so nejevoljni, godrnajo, ker jih prezirajo in tožijo o krivici, o samopridnosti, (protekciji) in še mnogo drugim. — Saj na svetu je res tako, tudi drugod po visokih in nižjih službah: prijatelji naprej, neznanci ostanejo na strani, protežiranci naprej, zaslužni možje nazaj, mladi naprej, stari v stran, rogovileži, kričači navzgor, modri, zmerni, plemeniti možje navzdol. V teh mislih sem že pri apnenici. Kaj je? Dober znanec grajščakov je prišel po voz apna. Kaj hočemo? Kaka izjema je povsod, še dva druga tudi čakata. Zatrdim, da je apno cerkveno, tega ne smejo drugim oddajati, cerkveni vozniki ne smejo se odrivati, pogovorim se z vsemi lepo, točno v redu gre vse naprej. Vrnem se teraj, za menoj pa zavpije apneničar, ne pozabite kaj pijače sem poslali. Bomo že ali pozabili ali poslali, odvrnem domu hite. — Tu je šlo spet vrlo naprej do večera. Ravno tako tudi drugi in tretji dan. Pridni Podgorci in Prečenčani so prišli ravno tako vestno vozit in gasit, brez zamude in ovire se je polnila jama. Delo je bilo vedno težje, ker je apno bilo vedno višje, koli so se krivili, pa pridna dekleta so zredila z vodo apno, da se je vključno visočini vse zmešalo.

Po tridnevem naporu smo bili trudni. Dobro, da je bila v četrtek Mala maša. Srčno sem zahvalil v cerkvi trudne farmane in za petek zopet poprosil bližnji Zalag za vožnjo, nevoznike pa od tam, in Cegeljnice, Hudo, Daljni vrh, za gašenje. Od vsake hiše po jednega delavca. — Spet prišli so točno, vozli apno, ženske nosile vodo v škafih, moški pa v brentah, drugi zopet mešali, apno pa se je topilo kot vročega pomladnega dne zimski sneg, prelivalo in šumelo je v polni jami kot belo sveže mleko, kaj bi tudi ne, saj je nas bilo delavcev isti dan 56. V soboto in pozneje so prišli nekteri zaostali, mešali in vodo nosili. Tako smo imeli 300 starih vag apna za novo cerkev. Veseli smo bili vsi, kaj bi ne v tako kratkem času, toliko apna pa tako blizu nabaviti. — To je bila zasluga za novo cerkev vnetih farmanov in postrežljivega grajščaka v Zalagu.

Meseca oktobra istega leta 1898. je naredil grajščak zopet apnenico na višku svojega gozda „bukovja.“ Tam se skuha po navadi dobro apno. Samo vožnja me je skrbelo. Pot je zelo navzdol pa razorana in kamenita. Pa nekaj smo se že apnenici privadili, pa tudi na stražke voznike in one z Lok in Sel, ki vozijo vedno po tem gorovju sem se zanesel. Poprosil sem jih, pa so zopet prišli. — Popred pa smo morali podaljšati jamo, jo še prisuti, da smo imeli prostor za apno. V enem tednu smo zopet zvozili in ugasili 203 vag apna. Delo je bilo pa sedaj v vsakem oziru težje, vožnja daljša po klancu; no pa Stražani imajo srčnost saj vozijo leto in dan, pa še celo po noči: oglje, drva, hlode, tramove, kamen in listje. Tudi goro bi speljali, da se zavzamejo in tako so tudi dobrohotno speljali apno, brez kake nesreče. Gasilci iz teh vasi in Gor. Kamenic so imeli tudi težje delo,

jama je bila velika, do 12 m dolga, 4—5 m široka, čez 2 m globoka. Vse to apno mešati in zrediti, to ni kar si bodi, krepkim možakarjem so se lomili močni koli. Prinesli smo seneno žrd in ta se je šibila, ter apno z njo mešali. Ko smo v večer proti koncu tedna po zvršenem delu stali okoli jame, reče nekdo malo hudomušno: da bi kak zlikovec na daljnem koncu prevotlil jamo, ki je prisuta, bi skoraj vse apno steklo iz jame. Precej me je pogrela ta opazka, pa ne zato, da bi se bal kakega hudobnega človeka, ampak zgodilo bi se pa kaj lahko, da se prisuta zemlja vdere proč, jama se odpre in škoda se naredi grozovita. Tisto noč sem kaj slabo spal; čul sem čez polnoč, pa pogledoval skozi okno na apno jamo. — Ko sem se vlegel sem se prav pogostno zbudil in hodil gledat, če je še jama polna. — Hvala Bogu! nič budega ni bilo, drugi dan se je začelo apno gostiti, v nekaj dneh se je vtrdilo in dasi smo še vodo nanj nanašali ni bilo nobene nevarnosti. Seveda skrbi menda na svetu ne bo nikoli konec, druga me je začela mučiti, kaj ko bi kdo v tako jamo padel, naj človek ali živina. Ograditi jo moramo. Tine je pripeljal dva voza smrek iz breitenauskega loga, pa jamo ogradi, po apno smo pa vrgli malo prsti, da se ni sušilo od poletne vročine. Čez leto dni pripeljajo breitenauski hlapci zopet štiri voze apna, farovski in sosedje grejo tudi ponj, pa smo spet dobili 65 vag prav finega apna, v Potočno vas in D. Kamence pošljemo po gasilce in v dveh dneh je jama polna s kupom, spet jo moramo prisipati, da nam apno ne uide. Tako smo imeli velikansko jamo polno apna 568 vag. Ko se je vstrdilo, smo je pokrili z peskom za novo cerkev, tu se je mladilo in mastilo do l. 1907 ko smo na spomlad začeli zidati novo cerkev. Bilo je voljno, mastno kakor maslo, zaleglo je še enkrat toliko, kakor na novo vgašeno. Dozdevalo se nam pa je, da ga je še premallo, zato smo l. 1906 prilično vzeli 91 vag od Martina Berus posestnik v Daljnem vrhu. Gospodarji od tam in Gor. Kamenc so je vozili, drugi nevozniki in Prečenci pa gasili pa druge sosedne vasi. Jamo smo skopali nasproti zvoniku stare cerkve. Apno to, dasi ni bilo tako belo, je bilo tudi mastno, izvrstno za zid.

Da bo enkrat konec te apnene zgodovine, naj še povem, da smo v jeseni 1907, ko smo že stavbo zgradili iz Ponikev pripeljali 180 novih vag (à 100 kil) lepega belega apna v stari jami smo ga vgasili. Po vshodni polovici fare smo naprosili voznikov, gasilcev pa v Prečni, Kal, Suhor, Češča vas, Zalag. — Približno je bilo vsega apna 780 vag, veljalo je pa 2150.76 kron. Upamo, da nam ga ne zmanjka za snaženje, saj ga je pri zidanju ostalo 100 vag starega in novega imamo 180 kvintalov. Pač nam bo pa denarja primanjkovalo, prosim cenjene čitatelje, dobrohotno spomniti se naše nove cerkve. Do zdaj so darovali: G. Josip Zeunik, Trst, 3 krone; vel. g. Mihael Bogolin, župnik na Velikem Gabru, 50 kron; p. n. g. Jera Recelj v Konstanjevici, 40 kron; Mramor Ivana, Novomesto 10 kron; Neimenovani 9 kron. Dobri Bog povrni mnogotero!

(Dalje sledi.)

Piše se nam:

iz Novegamesta. (Občni zbor kmetijske podružnice.) Dne 13. febr. se je vršil občni zbor kmetijske podružnice novomeške. Zbralo se je 22 članov, ki so sledili z vsem zanimanjem poročilu o delovanju podružnice kakor tudi razpravam navzočih zborovalcev. Iz poročila o delovanju podružnice povzamemo, da so se vsi lanski sklepi izvršili od strani podružnice in da se je ustanovila tudi čebelarstva podružnica na mnogoštevilno obiskanem shodu v Bršljinu dne 28. julija p. l. Podružnica je pospeševala vse panoge našega kmetijstva. Največ dela je imela s trtnico in s preskrbovanjem kmetijskih potrebščin. V subvencionirani trtnici, katero vzdržuje že deveto leto, se je pridelalo 131.100 ključev in 27.900 bilf. Članom podružnice se je brezplačno razdelilo 3600 bilf, v trtnico uložilo 60.000 ključev, prodalo pa 24.300 bilf in konzorciju za strat fic ranje trt 67.050 ključev. Ta konzorcij je pridelal 28.026 cepljenk in na novo pocepil 65.050 ključev. Vinstvo je pospeševala podružnica tudi s tem, da je v zvezi z mestnim županstvom priredila dne 26. oktobra vinski semenj, ki je bil s strani vinogradnikov dobro obiskan. Vinarske potrebščine, zlasti modro galico je to leto podružnica sama preskrbela. Oddalo se je vsega skupaj 10.600 kg modre galice za 8500 K. Sadjarstvo je pospeševala podružnica z oddajo lepega sadnega drevja, ki ga izgojuje v svoji drevnici. Podružnica je pridelala lansko leto 827 visokodebelnih jablan; od teh je članom brezplačno oddala 408, prodala pa 419. Razen tega je pridelalo 10.450 divjakov, ki so se deloma porabili za drevnico, deloma prodali. Živinorejo

in mlekarstvo je pospeševala podružnica s prirejanjem gospodarskih shodov v Št. Joštu, Potavrhu, Stopičah, Brusnicah in Št. Jerneju, kjer se je govorilo zlasti o važnosti obilnejšega pridelovanja krme kot glavne podlage bolj vspešni živinoreji. V Št. Joštu in Potavrhu se je razmotrivala osnova mlekarne na Grmu. Pridelovanje krme, se je pospeševalo zlasti tudi stemb, da se je posredovalo nakupovanje umetnih gnojil. Od jeseni l. 1906 do konci leta 1907 se je oddalo skupaj 169.200 kg umetnih gnojil, kar je dalo denarnega prometa (v dohodkih in stroških nad 26.000 K)

Računski zaključek izkazuje 25.962 K 06 h v d h d h in 24.442 K 79 h v stroških, tako da preostaja gotovine 1519 K 27 h. Od konsorcija je pa še tirjati 387 K 70 h, tako da znaša ves prebitek 1906 K 97 h. Pri predlogih so se stavili različni navsveti, ki so se po živahni debati skoraj vsi sprejeli. Ti predlogi so: 1.) da se izpremeni lovski zakon; 2.) da se prepove prevažanje čebel iz kočevskega okraja v naše kraje na ajdovo pašo, ker nam delajo kočevske čebele z ropanjem veliko škodo; 3.) da se vpeljejo živinozdravniški tečajji za dobavo živinozdravniških pomočnikov, potrebnih za pomoč pri težkih porodih in pri najnevarnejših boleznih; 4.) da se osnuje perutninarški odsek potreben za ustanovitve perutninarške zadruge ozir. podružnice.

Po tem sporedu je sledilo predavanje g. vodje Dolence o pridelovanju zelenjave v novomeški okolici. Predavanje je bilo zanimivo in je rodilo po daljši debati, ki se je vnela o tem vprašanju, ta vspeh, da se imajo z naprej prirejati na kmetijski šoli na Grmu tudi tečajji za kmetijske gospodinje in kmetiska dekleta iz okolice, v katerih naj se poučujejo o pridelovanju potrebne zelenjave. Sprožila se je tudi misel, da bi se lahko nekatere vrste zelenjave pridelovale v večji meri za izvoz (zelena, fižol v stročji) in da bi se pridobilo kak večji prostor za izdatnejše pridelovanje zelenjave za novomeške potrebe, v katerem slučaju bi bilo dobiti pripravnega vrtnarja od zunaj. Slednjč so se kazale skioptične slike o perutninarstvu, ki so izzvale mnogo zanimanja in pohvale med zborovalci. Razkazoval jih je pristav g. Zdolšek iz Grma.

Domače vesti.

(Častno svetinjo) za 40 letno zvesto službovanje je prejel prečast. gospod Ivan Virant, kanonik v Novem mestu.

(Učiteljske spremembe.) Na mesto radi bolezni na dopustu bivajoče učiteljice gospe Gabrijele Erker-Jereb v Črmošnjicah nastavljena je pomožna učiteljica gspdc. Leopoldina Zdešar kot suplentinja. — Učiteljica gspdc. Marija Habe imevanovana je na mesto radi bolezni na dopustu bivajoče učiteljice gspdc. Amalije Poljanec v Brusnicah kot suplentinja.

(Premeščen) je obče priljubljen poveljnik tukajšnjega žandarmerijskega oddelka gospod Franc Hadwiger. Kot njegov naslednik je prišel sem pijonirski častnik gosp. Josip Ebenhöb, kateri je prideljen za poskušnjo c. kr. dež. žandarmerijskemu poveljstvu št. 12.

(Razpisana) je župnija Št. Peter pri Novem mestu do 19. marca t. l.

(Poročil) se je 26. febr. v Ljubljani c. kr. vojaški inženir gospod Konrad Schegula, sin občespoštovanega odvetnika v Novem mestu, gosp. dr. J. Schegula, z gospodično Štefanijo Doberlet.

(Poročil) se je dne 23. svečna 1908 g. Alojzij Košir, mizarski mojster na Brodu z gospico Marijo Muhič, v Šmihelu pri Rudolfovem. Na venčku neveste in ženina je svirala novomeška godba. Prišlo je tudi 12 pevcev od rokodelskega društva, ter so novoporočencema zapeli prav ginljive pesmi.

(Umril) je na svojem gradu Hmelnik pri Novem mestu dne 17. febr. na srčni napaki g. baron Franc Wambold pl. Umsta dt. Pozemelski ostanki prepeljali so se 20. febr. na Prusko.

(Umril) je v Kainbachu pri Gradecu 18. febr. ob 9. uri zvečer po kratki bolezni na pljučnici po našem mestu in okolici dobro znani dolgoletni kletar č. usmiljenih bratov v Kandiji č. g. brat Nikander Senekovič. Previden s sv. zakramenti za umirajoče, je blagi mož v 29. letu svojega Boga dopadajočega poklica mirno v Gospodu zaspal. Pogreb vršil se je 20. febr. ob 10. uri zjutraj na pokopališču Usmiljenih bratov v Kainbachu. R. I. P!

(Umril) je v Litiji soproga tamošnjega župana gospa Franja Damjan roj. Bric.

(Umril) je 28. febr. ob 1/4. uri popoldne g. Karol Viktor Durini, trgovec in posestnik v Novem mestu, po daljši mučni

bolezni, v 51. letu svoje starosti. Pogreb bode danes 1. marca popoldne. — V noči istega dne umrla je ob 1/2 11. uri gospica Viljeln na Smolik, v mladostni dobi 26. let. — Sveti jima večna luč!

(„Narodna Čitalnica“) priredi na pustni torek maskarado pod geslom „Vrtna veselica“. V to svrhu se bodo vsi društveni prostori z zelenjem in lopami okrasili ter veselici primerno izpremenili; letošnje geslo nudi maskam širo polje izbire ter je pričakovati, da bode število mask ostalo na višini minolih let. Pristop imajo samo vabljeni ter se morajo pri vstopu z vabili izkazati. — Vabila so se že razposlala; kdor se želi maskarade udeležiti ter je bil pri razpošiljanju vabil prezrt, naj se blagovoli pri društvenem tajniku dr. V. Pozniku radi vabila kot izkaznice zglasiti. Vstopnina 1 K za osebo, 2 K za obitelj 3 oseb, nemaskirani plačajo globo.

(Rokodelsko društvo) je priredilo prvo predpepelnično nedeljo zabaven večer. Vrli člani društva zo zapeli par krepkih pesmij, med njimi šaljivi predpustni nos, kateri je na njih naravnih nosovih dobil raznovrstne prav posebne podobe. Nato se je igrala pred skoraj polno dvorano n kdar stara igra „Občinski tepček“. Igralci so zvečine dobro znali in umeli svojo nal. go. Oče župan so se nam zdeli malo mlad in imeli so prenežen glas; a skrb župansko so globoko čutili in k občinskemu delu znali naganjati in vabiti može tudi z dobrohotno gostijo. Slepjarju je kaj prav prišel objubljen a ne še napravljen občinski most. Z lahkoto se je igral z prestrašenimi občinskimi možmi in udržal čast komisarja. Še celo brihtni občinski pisar se je dal premotiti. Dan, ko je imel florirati s svojo nedosežno zgovornostjo, se mu je spremenil v sitno blamažo. Jurca občinski tepček je bil pa seveda najbolj na mestu. Toliko je bil neumen, kot mora občinski tepček biti, a vendar med vsemi najbolj pameten. On reši vso občino največjega bavbava, okrajnega komisarja. Nastopi so bili dovolj dobri, izgovarjanje pa se nam je zdelo malo preveč dolensko. Res, da od kmečkih mož kdove kaj ni zahtevati, a slovnice, katerih je v naših dneh toliko, pa vendar ne smemo čisto prezirati.

(Prostovoljno gasilno društvo) ustanovilo se je v Dobljicah in je dotična pravila vže c. kr. deželno predsedništvo na znanje vzelo.

(Društvo za otroško varstvo) in mladinsko skrb v sodnem okraju Vel. Lašče se je osnovalo in so dotična pravila že potrjena. Sedež ima društvo v Vel. Laščah.

(Podobar g. Franc Vodnik) se je nastanil v Novem mestu ter ga priporočamo prav tople prečastitim duhovnikom in slavnemu občinstvu, ter prosimo naj bi se hoteli pri nabavanju altarjev, prižnic, tabernakeljnov itd. s svojimi naročili obrniti na domačega umetnika. Seveda izvršuje tudi ravno tako solidno kakor ceno in umetno vsa v njegovo stroko spadajoča popravila. — Pri tej priliki opomnimo, da ni povsem resnica, kakor se trdi, da se podobarska dela najboljše in najcenejše izvršujejo pri tujcih nemcih na Tirolskem in drugod. Tudi Kranjci imamo mnogo umetnikov v vseh stanovih, katere se pa žalibog le rado prezira, češ, da nimajo dela, ker niso zmožni. Toda nasprotno je resnica: jako zmožni so naši obrtniki, toda dela vendar nimajo zato ne, ker se najraje naročuje v tujini. — Toraj podpirajmo domačine in kmalu se bodedo prepričali, da smo bili tudi doma prav dobro in še boljše postreženi.

(Model umirajočega Kristusa) je izpostavil na novo došli podobar g. Fr. Vodnik v oknu knjigarne Urb. Horvat v Rudolfovem. Vabimo meščane in občinstvo v pogled, da se prepričajo, da je naš novi kipar pokazal s tem delom svojo spretnost in umetniško zmožnost. Sicer pa delo samo hvali mojstra. Želimo domačemu umetniku največjega uspeha na Dolenskem in Slovenskem.

(Iz Št. Jerneja.) V nedeljo 1. marca ob 3. uri popoldne predaval bode v Št. Jerneju g. c. kr. vin. nadzornik B. Skalicky o vinarstvu in novem vinarskem zakonu. V novi šoli se zberite kmetje! — V nedeljo 8. marca bode pa I. roditeljski sestanek. Spored: 1. Ljud. Stiasny: O strahovanju otrok. 2. Karol Trost: Turki pred Dunajem 1683. 3. Ljud. Stiasny: V Carigrad! — Točki 2. in 3. sta združeni z mnogimi skioptičnimi slikami. Komur je mar daljna izobrazba, komur so otroci njegovi pri srcu, da bi jih potem lepo vzgajal in k dobremu napeljal, bode gotovo prišel.

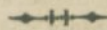
(Sv. birma) v zvezi s kanonično vizitacijo vršila se bode v letu 1908 po sledečem redu: V Žužemberku 3. maja, v Hinjah 4. maja, v Ambrusu 5. maja, v Zagradcu 6. maja, v Selih 7. maja, v Dobernicah 31. maja, v Ajdovcu 1. junija, v Novem mestu 19. do 21. junija, v Št. Petru pri Novem mestu 18. in 19. julija, v Smarjeti 20. julija, v Brusnicah 22. julija, v Stopičah 23. julija, v Podgradu 24. julija, v Šmihelu pri Novem mestu 25. in 26. ju-

lija (ob enem se bode posvetil nov oltar), v Valtivasi 27. julija, v Poljanicah 28. julija, v Črmošnjicah 29. in 30. julija, v Soteski 31. julija, v Toplicah 1. in 2. avgusta, v Prečini 3. avgusta, v Mirni peči 4. avgusta, v Leskovcu 6. septembra, na Raki 7. septembra in v Št. Jerneju 8. septembra. — Posvečevanje nove cerkve v Sv. Križu pri Kostanjevici se vrši 20. sept. t. l. (Potresni sunek) čutil se je tudi v Novem mestu dne 20. febr. in sicer sedem minut pred polu osmo uro zjutraj.

(Brusnice zdrav kraj.) Vkljub temu, da župnija šteje 2000 duš, ni od novega leta še nihče umrl. Kdor hoče dolgo živeti, pridi v Brusnice!

(Izseljevanje v Ameriko) iz političnega okraja Rudolfovo je letos skoraj popolnoma ponehalo. Mej tem, ko se je v pretečenem letu do srede februarja izdalo pri okrajnem glavarstvu 130 potnih lisov v ta namen, se jih je izdalo do 15. febr. t. l. samo 14.

(Uboj.) V Leskovcu pri Krškem so se fantje povodom neke svatbe, pri kateri so voglarili, stepli. Pri tem tepežu dobil je 23 letni Alojzij Pirc smrtni udarec po glavi, vsled katerega je drugi dan v bolnici v Krškem umrl.

Gospodarske stvari.

— (Tridneven kmetijski tečaj na Grmu) priredi vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu od 8. do 10. marca t. l. Pouk se bo vršil vsak dan od 9. do 12. dopoldne in od 2. do 4. popoldne in bo združen s praktičnimi razkazovanji. Pouk bo brezplačen in se ga more udeležiti vsak odrasel kmetovalec. Spored bo naslednji: V nedeljo 8. marca dopoldne od 9. do 12.: O pridelovanju krme. Katere trave je sejati med deteljo po njivah in za napravo novih travnikov. Kje in kako je kupovati deteljno in travno seme. — Popoldne od 2. do 4.: O kmetijskem združništvu. Nakupovalne zadrage. — V ponedeljek 9. marca dopoldne od 9. do 12.: Živinoreja. Reja krav in njena važnost za povzdigo mlekarstva. Krmljenje molznih krav. Goveji hlevi. — Popoldne od 2. do 4.: Živinorejske zadrage s posebnim ozirom na prašičorejske in perutninarske zadrage. — V torek 10. marca dopoldne od 9. do 12.: Mlekarstvo. Prodaja mleka v mlekarne. Ravnanje z mlekom. Skupno izdelovanje in prodaja presnega masla. — Popoldne od 2. do 4. Zadržne mlekarne. — Vabimo vse napredka željne gospodarje, da se udeleže tečaja in da to naznanijo kakor hitro mogoče vodstvu šole. Gospodarji, ki se ne morejo udeležiti tečaja vse tri dni, se ga lahko udeleže ob posameznih dneh, a naj to naznanijo vodstvu. Vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu, dne 22. februarja 1908.

— (Mah po sadnem drevju) naj se otrebi in odrgne, ker ni za drugo kakor za škodo. Posebno starejša drevesa kažejo vse polno mahu, ker se prav nič ne čistijo. V takem mahu se zareja vsakovrstna golazen in razni škodljivci. Za čiščenje drevja od mahu nam rabijo tudi jeklene ščeti.

— (Lišaj po sadnem drevju) je prav neprijetna prikazen. Tako drevje postaja zanikerno in se močno napadene veje rade suše. Lišaj se kaže v vlažnih legah, najraje blizo gozdov. Pa tudi na suhih legah ga je dobiti. Od lišaja napadeno drevje kaže očistiti na ta način, da se ga škropi z modro galico, kakor n. pr. trte proti peronospori. Galica uniči lišaj v najkrajšem času. To škropljenje naj se opravi predno začne drevje odganjati. Tudi na ribezu se da lišaj izvrstno preganjati z modro galico.

— (Čiščenje starejšega drevja po vrtovih) bi se moralo vsako leto vršiti. Pri takem čiščenju je odstraniti pregoto stoječje veje, veje, ki se križajo in veje, ki so suhe. Odstraniti je nadalje nepotrebne divje pognanjke ali vodne pognanjke.

— (Poskušnje s tenaksom.) Tenaks se priporoča za škropljenje trt namesto galice. Glavna prednost njegova tiči v tem, da je za četrtino ceneje in da je vse delo s tenaksom bolj priprosto. Na Nižjeavstrijskem se je napravilo lani 400 poskusov s tenaksom. Od teh je bilo 86 poskusov prav vspešnih. Tudi na kmetijski šoli na Grmu so se delali poskusi, ki so bili povoljni. Vsekako pa kaže te poskuse nadaljevati in bi bilo prav, ako bi se saj naši boljši vinogradniki hoteli sami prepričati o vrednosti tega sredstva. Tenaks se priporoča tudi za škropljenje sadnega drevja proti škrlupu (fus.kladiju).

— (Slabo drevje naj se precepi.) Pri nas je tudi mnogo takega drevja, ki premalo rodi ali pa daje prav malo vreden sad. Tako drevje naj se precepi in naj se vzame za to cepljenje cepiče od dobrega sadnega drevja.

— (Razglas.) C. kr. ministrstvo za deželno bran je ukazalo nabor 30 eraričnih plemenskih kobil, ki se prodajavcem takoj prepuste v zasebno porabo, potem nabor do 10 remontov na Kranjskem, Štajerskem in Koroskem. V ta namen bodo nabori v Ljubljani v sredo 4. marca t. l., v Ribnici v četrtek 5. marca t. l., v Rudolfovem v petek 6. marca t. l. in v Št. Jerneju v soboto 7. marca t. l. Nabor se prične povsod ob 8. uri zjutraj. V smislu ukazala, prejetega od navedenega ministrstva dogovorno s c. kr. poljedelskim ministrstvom, se razpisujejo konjski semnji ob zgoraj navedenih dnevih in na zgoraj navedenih krajih ter obenem razglasa nastopno: Na omenjenih semnjih bo poslovala vojaška naborna komisija. Plemenske kobile in remonti se bodo asentirali samo od konjerejcev, plemenske kobile samo pri takih osebah, ki imajo vse, kar je potrebno, da se jim odkažejo plemenske kobile v zasebno porabo. V dokaz takih potrebosti morajo ponudniki kobil na te semnje prinesiti s seboj občinsko-uradne izkaznice o številu kobil z žrebetom in o številu žrebet, ki jih rede, potem o izmeri svojih tekališč in pašnikov. Glede na remonte, namenjene za nabor, morajo ponudniki na omenjene semnje prinesiti s seboj plemenilne liste, ki dokazujejo, da ti remonti izhajajo od žrebčarijskih žrebcev v tukajšnji deželi nastanjenih, angleške polukrvi, orientalske krvi ali pa lipicanskega plemena. Za nabor plemenskih kobil se je dalje ukazalo, da morajo biti najmanj 161 cm visoke, med 3 in pol do 7 let stare, da morajo biti krepke rasti, trdnega okostja in pravih, izdatnih korakov. Kot kupnina za plemenske kobile se določuje remonstska povprečna cena 700 K. Za prav dobre in odlične konje se smejo po njih izvrstnosti dajati premije v povprečnem znesku 100 K. Kot remonti se kupuje samo konji od dovršenih 4 let do 7 let, ki so 158 do 166 cm visoki. Kot njih kupnina velja remonstska povprečna cena 700 K, vendar se sme za prav dobre in odlične konje dati nadplačilo v znesku 100 K. — To se vsled razpisa c. kr. ministrstva za deželno bran z dne 12. februarja t. l. št. 158 daje na občno znanje v ta namen, da se konjerejci udeležijo zgoraj razpisanih semnjev. C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

— (Cima repe) to je rumeno listje, kakoršno v zimskem času repa v kleti požene, je, četudi ne kaj okusna, pa vendar jako zdrava solata. Priredi se jo pa na ta način, da se jo skuha, osoli ter z oljem in kisom zabeli. Jako zdrava je taka solata zato, ker z grenkobo, katero obdrži, kaj ugodno na prebavljivost upliva. Zato priporočljiva je osobito ljudem slabega želodca.

— (Za kregulja odganjati) ako se je navadil po piščance na kmetijska dvorišča zahajati, je kaj dobro, dasi že staro skušeno sredstvo, to-le: Na kako visoko drevo na dvorišču ali njega bližini priveže se kolikor mogoče dolg kol tako, da je navpično v zrak moleč. Na vrh kola natakne se pa, in to seveda še prej kakor se kol k drevesu priveže, kako počeno litersko steklenico. Tega plašila se kregulj tako boji, da ne pride blizo. Ali se ga bojé pa tudi vrane, pisatelj teh vrstic ne ve.

— (Krtá se prežene) iz kake lešice, ako se ga tam ne potrebuje, s tem, da se glave od slaničnikov (arnikov) vanjo zakoplje. S petrolejem namočene capice pa ravno tako dobro v to svrhu služijo, ako se jih v zemljo zakoplje.

Razne stvari.

* (Umrli) je 18. febr. po dolgi bolezni g. Šimen Janežič v Celovcu, bivši dolgoletni ravnatelj Družbe sv. Mohorja in c. kr. nadporočnik v p. itd. v 67. letu svoje dóbe. Truplo rajnkega se je 20. febr. prepeljalo v Št. Jakob ob Rožu ter se ob 4. uri popoldne ondi slovesno pokopalo. Naj v miru počiva!

* (Zastrupili) so se in smrtnonevarno oboleli v neki rod-bini v Št. Vidu ob Glini trije otroci vsled vživanja postanih jedi. Ena deklica je vže umrla, dva otroka pa se borita se smrtjo, katera pa najbrže tudi zdravniška pomoč ne reši smrti. Jedli so namreč ostanke mesa in klobas, katere je huharica shranila in čez nekaj dni zopet postavila na mizo. Ne da bi vedela, da so ti ostnki že pokvarjeni, dala jih je otrokom, ki so zanje prosili. Posledice niso izostale. Toraj pozor pri zavživanju postanih jedi!

* (Roparski napad.) V Toulonu so trije roparji napadli nekega angleškega trgovca v bližini kolodvora. Napad se je izvršil takoj, ko je trgovec zapustil kolodvor. Eden od roparjev mu je zadrnil okrog vratu žepni robec, da se ni mogel niti braniti niti na pomoč klicati, druga dva sta se spravila nad njegove žepe ter mu vzela vse vrednostne stvari. Že sta mu praznila zadnji žep, ko jih je nekdo zapazil. Predno so zamogli po-

begniti, je bila pomoč na mestu. Vse tri se prijeli. Poizvedovanja so dognala, da so ti trije ptički izvršili že več cestnih ropov in da so prišli iz Barcelone.

* (Iz tira skočil) je dne 24. febr. ob polu eni uri popoldne osobni vlak Linc-Seltzthal ter se zvrnil čez nasip. Zdrobil se je stroj, tender in blagovni voz, pet drugih voz pa je več ali manj poškodovanih. Ubit je kurjač Karol Lehner, pet oseb je težko, deset pa lahko ranjenih. Nesrečo je povzročilo to, ker je pesek zdrsnil z nasipa. Strojvodja je preprečil, da ni nesreča še večja. Prekinjen je bil telefonski in brzojavni promet. Izstopati so morali potniki, promet za tovore pa je bil ustavljen.

* (Raznotero.) Ruska policija aretirala je skupino moriycev, broječo 14 možkih in dve ženski. — V Pragi štrajkajo uslužbenci električne železnice, vsled česar je promet ustavljen. — V Pragi sta umrla gg. dr. Palacky, vseučiliški profesor in pesnik Svatopluk Čeh. — 24. febr. sta dospela črnogorski prestolonaslednik in njegova žena Milica kot gosta našega cesarja na Dunaj. — Na južnem Tirolskem ob italijanski meji ustanovi se 20 novih orožniških postaj. — Po celi angleški obali divjali so pretečeni teden hudi viharji, vsled katerih se je v Londonderry prevrnil vlak. Ubitih je bilo šest potnikov. Pri več cerkvah in šolah je snel vihar strehe, podiral hiše in potopil več ladij. Tudi nekaj ljudi je ubitih. — V Philadelphiji spopalo se je nad 300 anarhistov, kojih voditelji so večinoma Lahi, Rusi in Mažari, s policijo. Nastala je pravcata bitka, trajajoča pol ure. Mej anarhisti in policijo je mnogo ranjenih. — V škofiji Cambrai na Francoskem živi 120 let star kanonik in ima 156 nečakov. — V Incomstu je umrl g. J. Leis, bivši večletni profesor na gimnaziji v Kočevju.

Smešnice.

(Pri brivcu.) „Ali ste kdaj že brili opic?“ vpraša nekdo, ki se je imel za šaljivca brivskega vajenca. „Ne,“ odgovori mladenič, „toda ako vam drago, bom takoj poskusil.“

(Čuden bolnik.) Nekdo pošlje po zdravnika. Ko ta pride, mu toži svoje stanje rekoč: „Nisem imel miru in ne vem zakaj; zato sem šel strani in ne vem kam, in bilo mi je ne vem kako, in meni je tako hudo in ne vem od česa, tako me boli, ne vem pa kje?“ — Zdravnik mu nato reče jako resno: „Pošljite v lekarno in kupite ne vem kaj, jemljite to, ne vem kolikokrat in ozdravili boste a ne vem kedaj?“

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Vlč. g. Mihael Saje, duh. svetnik 5 K; vlč. g. Mat. Kolar, stolni dekan 20 K; vlč. g. Leop. Podlogar, kaplan 10 K; vlč. g. Peter Bohinjec, župnik 10 K. Blag. g. dr. Karol Slanc, za drugo polletje 100 K; blag. g. O. Skale, višji živinozdravnik 10 K.

Hlapec postiljon,

prileten, trezen, pošten in zanesljiv, ki zna brati in pisati se sprejme takoj. Kje, pove upravništvo tega lista. (42)

OKLIC.

Janez Prijatelj iz Vrhovega bo prodajal nakupljeno hosto Lukenjske graščine nad Novo Goro ali nad Štritarjem v Bukovji v nedeljo pred sv. Jožefom, t. j. 15. sušca 1908. Začetek ob 2. uri popoldne. Zemlje ali listje, za katero bo več kupcev.

Hoste je čez 26 johov in je že razdeljena v 22 parcel. (32)

K obilni udeležbi se vabijo kupci.

Pas sv. Jožefa

in sedem nedelj sv. Jožefu posvečenih. Lično v usnje vezana knjižica 1 K 40 h, po pošti 20 h več. — V založništvu J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Loterijske številke.

TRST, 15. februarja	85	14	61	76	6
GRADEC, 22. februarja	10	81	46	25	82

Dražbeni oklic.

E 579/7
6

Po zahtevanju Mihe Hrovata, posestnika iz Regečevasi, zastopanega po dr. Karolu Slancu v Rudolfovem, bo dne

10. sušca 1908 dopoldne ob 10. uri

pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 6 dražba zemljišča vl. št. 287. k. o. Štraskavas, obstoječega iz hiše št. 16 v Birčivasi, s podom, vrtom in njivo (40 a 26 m²) s pritlikavo vred, ki sestoji iz raznega gospodarskega orodja.

Nepremičnini, ki jo je prodati na dražbi, je določena vrednost na 884 K 90 h. 5 pritliklini na 1 K 10 h.

Najmanjši ponudek znaša 589 K 94 h; pod tem zneskom se ne prodaje. Dražbene pogoje, ki se ob enem odobré, in listine, ki se tičejo nepremičnin (zemljiško-knjižni izpisek, hipotekarni izpisek, izpisek iz katastra, cenitvene zapisnike itd.) smejo tisti, ki želé kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 5 med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati gledé nepremičnine same.

O nadaljnih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišju spodaj oznamenjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 7. januarja 1908.

(41)

Vabilo na

OBČNI ZBOR

„Kmetijske posojilnice in hranilnice“ registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Mirni peči

ki bode v nedeljo, dne 15. marca 1907 ob treh popoldne v posojilniški pisarni.

Dnevni red:

1.) Predlaganje računa za l. 1907 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička.

2.) Volitev načelstva in nadzorstva. (35)

3.) Nasveti.

K obilni udeležbi vljudno vabi

Načelstvo.

Obrtna zadruga

za sodni okraj novomeški naznanja svojim članom, da občni zbor 16. februarja t. l. ni bil sklepčen radi premajhne udeležbe udov, ter se vrši drugi

15. marca t. l. v gostilni g. Kopača v Novem mestu

z istim dnevnim redom, kakor je bil na zadnjih vabilih naznanjen, in bode sklepčen pri vsakem številu navzočih.

Uljudno se vabijo vsi člani k polnoštevilni udeležbi, tudi isti, kateri niso morebiti po pomoti vabila dobili.

(43)

Načelnštvo.

Posestvo

s hišo in vsem gospodarskim poslopjem, s zraven spadajočim poljem, travnikom in hosto, je na prodaj na Vel. Cikavi št. 2 pri Novem mestu.

Natančneje pove Janez Sladič ravno tam.

Več lepih stanovanj

v novi hiši se odda pod ugodnimi pogoji.

Več se izve pri

(40-0-1)

Jožetu Žibert v Žabji vasi.

VABILO.

Posojilnica v Črnomlji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, imela bode svoj redni

OBČNI ZBOR

dne 8. marca 1908 ob 3. uri popoldne v svoji lastni hiši.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo ravnatelja o delovanju posojilnice.
- 2.) Prebere se poročilo o izvršeni reviziji posojilnice.
- 3.) Predlaganje računa za l. 1907 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička.
- 4.) Nasveti.

Ako se ob določenem času ne bi sešlo zadostno število združnikov, vršil se bode drugi občni zbor isti dan ob 4. uri popoldne ravnotam z istim dnevnim redom in bode sklepal pravoveljavno brez ozira na število navzočih združnikov.

K obilni udeležbi p. n. združnike vljudno vabi

(37)

Načelstvo.

Štiri nove hiše 22-3-2

dve v Rudolfovem, dve na Drski poleg zgradbe nove železnice, so na prodaj ali v najem. Zraven so še drugi lepi vrtovi in gospodarska poslopja. — Več o tem pove Marija Nečimer v Rudolfovem, za šolami št. 60, in upravnštvo „Dol. Novic.“

Proda se posestvo (33-3-1)

iz proste roke v vasi Praprotna polica št. 7. Cena in pogoji izvedo se pri Antonu Verbiču iz Št. Jurja pri Kranju ali pa pri lastniku. Janez Burgar (zdaj v bolnici v Kandiji pri Rudolfovem.)

UČENEC

ki je dovršil vsaj ljudsko šolo, se takoj sprejme v trgovino z železnino. (39-3-1)

Franc Guštin, trgovina z mešanim blagom v Metliki.

Posestvo (38-2-1)

s hišo in gospodarskim poslopjem ter njivami je na prodaj pri Alojziju Križe v Vel. Bučni vasi št. 22, župnija Prečina pri Novem mestu.

Stanovanje

obstoječe iz treh sob z razgledom na glavni trg, predsobe, kuhinje in pritliklin, se da takoj v najem v poprej Gustinovi hiši na glavnem trgu v Rudolfovem. — Več se izve pri lastnikih

(15-0-4)

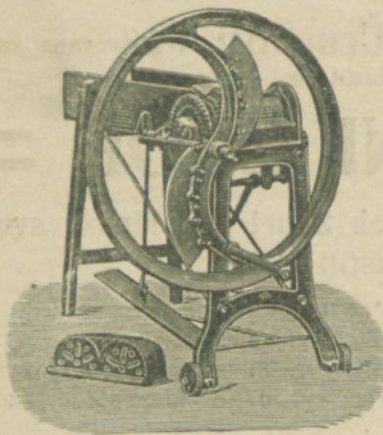
Kopač-Paučič v Rudolfovem.

Proda se 200-300 mernikov krompirja

„Oneida.“ Cena po dogovoru. — Grad Tolsti vrh, pošta Št. Jernej. JOSIP RUDEŽ. (34-2-1)

Dve njivi na mestnem polju (31-0-1)

se dajo v najem. Avgusta Kalčič, Rudolfovo h. št. 111.

(2-10-5)

Tovarna strojev in železolivarna K. & R. Ježek v Blanskem (Moravska)

se priporoča za dobavo vseh kmetijskih strojev, kakor:

plugov, bran, sejnalnih strojev, strojev za žetev in košnjo, vitlev, mlatilnic, žitnih čistilnic in od-biralnikov (trijerjev), slamoreznic, reporeznic, koruznih robkarjev, drobilnih mlinov, parilnih kotlov, grozdnih in sadnih mlinov in stiskalnic itd. Posebna izdelava sesalk, vodovodnih naprav, ben-cinovitih motorjev in lokomobil, vrtnih strojev in strojev za kroženje obrocev. Popolne opreme opekarn, šamotnih in tovarn za mavec. — Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji

— Premovana na vseh razstavah z najvišjimi priznanji. —

Ceniki (o kmetijskih strojih slovenski) zastoj in poštnine prosto. Dopisuje slovensko.

Zastopstvo za Kranjsko in zaloga strojev v Ljubljani: **J. Komatič**, Dunajska cesta št. 31.

Ženske lase

zmešane in rezane kupu-jem po najvišji ceni.

Izdelujem vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila, prave fran-coske parfume itd. BAY-RUM tekočina proti izpa-

danju las in prhut, odlikovana z 10 zlatimi kolajnami, HAARPETROL za rast pomladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekaša vsa dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novó urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto in dobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Spoštovanjem se priporočam

Ivan Svetec,

(5-24-8) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Prav lepo posestvo

z vsem gospodarskim poslopjem, na glavni cesti, zraven župnijske cerkve Šmarjeta, Dolenjsko, z opeko krita hiša, v kateri se nahaja že več let gostilna in prodajalna, vse v najboljšem stanu, je na prodaj. Zraven spadajo njiye, travniki, hosta itd.

Natančneje se izve pri

(27-2-2)

Joh. Brekan, (Perger), v Šmarjeti, Dolenjsko.

Singerjevi šivalni stroji

ne samo za vse mogoče industrijske potrebe, ampak tudi za vsa domača dela te vrste dobijo se samo pri nas

Pazi naj se, da se kupuje stroje v naših prodajalnah,

katero se vse lahko spozna po zraven stoječem znaku.

Singer Ko. akcijsko društvo za šivalne stroje
v Rudolfovem, Glavni trg.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Vsi šivalni stroji, ki jih ponujajo pod imenom „Singer“, so ponarejeni po našem starejšem sistemu, ki ga sedanji novejši sistemi rodbinskih strojev daleč presegajo po konstrukciji, delazmožnosti in trpežnosti.

Zemljišče primerno za stavbe

in ena hiša je ali vse skupaj ali pa tudi posamezno na prodaj. Natančneje se izve pri Bernard Brulc v Zabji vasi pri Novem mestu.

(28-3-2)

Steckenpferd - lilijsko-mlečno milo

Bergmanna & Co. Draždani in Tečin n. L.

je in ostane glasom vsak dan došlih priznalnic najuspešnejše vseh medicinalnih mil proti pégam kakor tudi v dosego in obranitev nežne, mehke kože in rožnate polti. — Dobiva se po 80 v komad v vseh lekarnah, drožerijah, parfumerijah, trgovinah mila in brivnicah.

(1-8-5)

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarke zadruge v Vodnjaju. Cene za vagone po dogovoru. Tro-pinovec in droženka (istr. konjak) I^a od 70 do 80 novč. liter.

Za kršč. vinar. zadruge:

(6-12-6)

Ivan Pujman, poslovodja, Dignano, Istra.

Želodčne kapljice
preje znane pod imenom
Kapljice sv. Marka,

sredstvo proti slabosti želodca, osobito proti koliki in ujedanju v želodcu in trebuhu ter proti zaprtim vetrovom. Podpira prebavo težkih, mastnih in preobilo užitih jedi.

1 duc. 4 K, 5 duc. 17 K, 10 duc. 32 K poštnine prosto postavljeno na vsako pošto.

Prosim, izvolite mi poslati še 12 steklenic „Želodčnih kapljic“, ktere nujno potrebujem, ker na moji osebi čudodelno delujejo. Božo Pazič, Kastel-stari. — Prosim en ducat kapljic, ker sem se pri dveh mi poslanih ducatih prepričal, da izvrstno delujejo in jih hočem tudi svojim prijateljem priporočiti. Niko Stražičić, Babino polje. — Enakih dopisov, katerih vseh tu navesti ne morem, imam veliko in so vsakemu na upogled. Te kapljice izdeluje samo gradska lekarna v Zagrebu, radi tega treba je pri naročilih sledeč natančen naslov napisati:

(3-5-5)

Gradska lekarna Zagreb, poleg trga sv. Marka 48.